

Avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoiden tavoiteorientaatiot

Toni Johansson

875240

Turun Avoin Yliopisto

Kasvatustieteen aineopinnot

Proseminarityö

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TIIVISTELMÄ
TURUN YLIOPISTO
Avoin yliopisto / Turku
Kasvatustieteen aineopinnot

JOHANSSON, TONI: Avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoiden tavoiteorientaatiot

Proseminarityö, 30 s, 5 liites.
Kasvatustiede
Huhtikuu 2020

Tässä tutkimuksessa selvitettiin, millaisia tavoiteorientaatioita avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoilla on ja mitkä taustamuuttujat ovat niihin yhteydessä. Tutkimuksen teoreettinen tausta perustui aikaisempaan tutkimustietoon tavoiteorientaatioista ja erityisesti Niemivirran (2002) malliin oppimis-, saavutus-, suoritus-lähestymis-, suoritusvälttämis- ja välttämisorientaatioista. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoilta (n=129) keväällä 2020 ja analysoitiin SPSS for Windows 26.0-ohjelmalla.

Tulosten mukaan tavoiteorientaatiotsummamuuttujista oppimisorientaatio oli keskiarvoltaan suurin (6,03) ja suoritus-lähestymisorientaatio pienin (3,33). Täten tutkimusjoukon voidaan nähdä olleen vahvasti oppimisorientoitunutta ja tutkittavien joukossa suhteellisella menestyksellä oli pienin painoarvo opiskelussa. Tutkimusjoukosta muodostettiin kolme tavoiteorientaatioprofiiliryhmää. Oppimisorientoituneiden (n=53, 41% tutkittavista) ryhmään sijoittui opiskelijoita, joilla korostuivat oppimis- ja saavutusorientaatiot ja joiden välttämisorientaation keskiarvo oli matala. Menestysorientoituneiden opiskelijoiden (n=43 opiskelijaa, 33,3% tutkittavista) ryhmässä korostui suoritus-lähestymis- ja suoritusvälttämisorientaatiot oppimis- ja saavutusorientaatioiden lisäksi. Kolmas ryhmä, välttämisorientoituneet (n=33, 25,6% tutkittavista) erottui muista korkeimmalla välttämisorientaation keskiarvolla. Varianssianalyysin avulla löydettiin tilastollisesti merkitsevä yhteys orientaatioryhmään sijoittumisen ja epäonnistumisen pelon välillä. Menestymisorientoituneiden ryhmään sijoittuneilla epäonnistumisen pelko oli korkein ja oppimisorientoituneilla epäonnistumisen pelko oli matalin. Muilla taustamuuttujilla ei todettu tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä tavoiteorientaatioiden kanssa.

Asiasanat: motivaatio, tavoiteorientaatio

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Teoreettinen viitekehys	6
2.1	Opiskelu avoimessa yliopistossa	6
2.2	Motivaatio ja tavoitteet	6
2.3	Aiempi tutkimus tavoiteorientaatioista	8
2.4	Tavoiteorientaatiomallit	10
3	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	13
4	Tutkimuksen toteutus	14
4.1	Tutkimusjoukon kuvailu	14
4.2	Tiedonkeruumenetelmä	14
4.3	Aineiston käsittely ja analyysi	15
5	Tulokset	18
5.1	Tavoiteorientaatiot	18
5.2	Tavoiteorientaatioprofiilit	19
5.2	Tavoiteorientaatioiden yhteys taustamuuttujiin	20
6	Pohdinta	22
6.1	Tulosten pohdinta	22
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	24
6.3	Jatkotutkimusehdotukset	25
	Lähteet	27
	Liitteet	31

Taulukot

Taulukko 1. Summamuuttujien reliabiliteetit

Taulukko 2. Orientaationsummamuuttujien keskiarvot (ka), keskihajonnat (kh), vinoudet ja huipukkuudet

Taulukko 3. Orientaationsummamuuttujien keskinäiset korrelaatiot

Taulukko 4. Tavoiteorientaatioryhmien väliset erot tavoiteorientaatioissa

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

1. Johdanto

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää Turun avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoiden tavoiteorientaatioita. Lisäksi halutaan tarkastella, onko taustamuuttujilla yhteyttä tavoiteorientaatioihin. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Turun avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoille. Tavoiteorientaatiolla viitataan erilaisiin opiskelukäytänteisiin ja ne kuvastavat opiskelijan suuntautumistapoja oppimiseen ja suoriutumiseen, sekä sitä, minkälaisia tavoitteita opiskelija asettaa itselleen ja minkälaisia tuloksia opiskelija pitää tärkeänä (Niemi 2004). Opiskelijoita on monenlaisia. Joillakin on tavoitteena oppia uutta ja ymmärtää opiskelemissään asioita. Toisille pyrkimyksenä on ennemminkin menestyä ja pyrkiä olemaan parempia kuin muut. Joillekin oppijoille oppimistoimintaan panostaminen jää hyvin vähäiseksi ja he pyrkivät lähinnä vain selviämään opiskelusta mahdollisimman vähällä ja välttelemään opiskelua ja siihen liittyviä tehtäviä. (Tuominen-Soini 2013.)

Avointen korkeakouluopintojen suosio on noussut lähivuosina ja vuonna 2020 avoimen yliopiston hakuväylä laajenee. Jatkossa yhä useampi siirtyy tutkinto-opiskelijaksi niin kutsutun avoimen väylän kautta. (ks. esim. <https://yle.fi/uutiset/3-11138026>.) Kasvavan opiskelijamäärän ja koulutustarjonnan vuoksi onkin mieleistä perehtyä tutkimaan avoimen yliopiston opiskelijoiden opiskelukäytänteitä ja minkälaisia motivaation lähteitä heillä on. Aihe on vähän tutkittu avoimen yliopiston opintoja tekevien keskuudessa ja tämän tutkimuksen kautta saadaankin uutta tietoa avoimen yliopiston opetuksen kehittämiseen.

Aihe on mielenkiintoinen myös siksi, että avoimen yliopiston opintoja käydään laajalla mittakaavalla verkko-opintoina, jonka myötä opiskelijan opiskelutaidot nousevat merkittävämpään asemaan. Opiskelutaidoilla tarkoitetaan muun muassa ajankäytönhallintaa ja tavoitteiden asettelua. Aiempien tutkimustulosten osalta voidaan todeta, että tavoiteorientaatioilla on yhteyksiä suoriutuksiin ja oppimistuloksiin. Tämän lisäksi oppimiseen liittyvät käsitykset ja uskomukset ovat yhteydessä tavoiteorientaatioihin. (Tuominen-Soini 2013.)

2. Teoreettinen viitekehys

2.1. Opiskelu avoimessa yliopistossa

Avoimen yliopiston oppiainetarjonnasta kasvatustiede on suosituin ja usein avoimessa yliopistossa opiskelu aloitetaan juuri tästä oppiaineesta. Kasvatustieteiden opiskelijoiden joukossa on niin nuoria opetus- tai kasvatusalalle tähtääviä nuoria, täydennys- tai jatkokoulututtavia aikuisia kuin myös alanvaihtoa pohtivia työssäkävijöitä. (Törmä & Mäkinen 2012.) Opetusta ja opiskelua raamittavat tieteenalan opetussuunnitelmat ja tutkintovaatimukset. Opiskelu avoimessa yliopistossa on monipuolista ja opiskelun luonne huomioidaan opetuksen järjestämisessä. Opiskelu on usein sivutoimista esimerkiksi työn ohessa tehtävää. Opiskelun ajankohta painottuu usein iltoihin sekä viikonloppuihin ja tehtävien teko tapahtuu pääosin verkossa. Opiskelu avoimessa on siis verrattain itsenäistä ja opintoja suorittaessa on hyvä tuntee oppimiseen ja motivaatioon liittyvät tekijät. Keskeinen tekijä osaamisen ja asiantuntijuuden muodostumisessa on opiskelijan kyky oman oppimisensa ja oppimisen valmiuksien reflektointiin (Törmä & Mäkinen 2012). Omien valmiuksien ja opintoihin kiinnittymisen tunnistamisella on yhteyksiä opiskelijan orientautioihin opiskelussa kuten myös yliopiston sosiokulttuurisiin ja tieteenalakohtaisiin käytäntöihin (Mäkinen & Annala 2011). Opiskelutaitojen on nähty edistävän kiinnittymistä opintoihin, joka ilmenee opiskelutyön mielekkäänä kokemuksena ja motivaation ylläpitämisenä. (Törmä & Mäkinen 2012).

2.2. Motivaatio ja tavoitteet

Motivaatiolla kuvataan sitä, miksi käyttäydymme kuten käyttäydymme. Motivaatio ohjaa jokapäiväistä toimintaamme ja motivaatio on ikään kuin työntävä voima, joka selittää miksi olemme juuri tietyistä asioista kiinnostuneita. Motivaatio on läsnä monella elämän osa-alueella, kuten opiskelussa. Motivaatio voi näyttäytyä opiskelussa monin tavoin, niin sen puutteena kuin liiallisenakin motivaationa. Vähäinen motivaatio opiskelussa saattaa vaikeuttaa opintojen suorittamista ja liiallisenakin motivaatiolla voi olla oma vaikutuksensa. (Nurmi & Salmela-Aro 2017.) Lähtökohtaisesti oppimista tavoittelevat ja suoriutumista vaalivat opiskelijat pärjäävät opinnoissaan keskimääräisesti kiitettävästi, mutta

tämänkaltaisen opiskeluorientaation omaavilla liiallinen motivaatio voi johtaa myös hyvinvoinnin ongelmiin, kuten uupumukseen (Tuominen-Soini, Salmela-Aro & Niemivirta 2008).

Motivaation perustana voi olla monia erilaisia lähteitä (Nurmi & Salmela-Aro 2017). Motivaatio opiskelussa voi kohdistua itse aiheeseen tai opiskelutehtäviin, mutta motivaatio voi kummuta myös erilaisista lähtökohdista, kuten yleisesti ottaen ensisijaisesta halusta saavuttaa ja menestyä opinnoissa. Motivaatio voi kummuta, myös suhteellisesta menestymisestä eli suorittaminen johtuu halusta näyttäytyä kyvykkäänä muiden silmissä ja se voi näkyä myös toisinpäin halusta varmistaa, ettei epäonnistu muiden nähden. Epämotivoituneen opiskelijan tapauksessa toiminta voi näyttäytyä opiskelun välttelyä. Näitä opiskeluun liittyviä orientaatioita kutsutaan tavoiteorientaatioiksi. (Niemivirta 2002.)

Oppimismotivaation tutkimuksen kentällä vallitsee nykypäivänä useita keskeisiä oppimismotivaation teorioita. Suosituimpana teoriana pidetään Decin ja Ryanin itsemääräämisteoriana. Sen mukaan opiskelijoita motivoi autonomia eli se, että he voivat itse vaikuttaa ja päättää omasta elämästään. Toisena keskeisenä oppimismotivaatioteorian on Ecclesin odotusarvoteoria, jonka mukaan opiskelijoiden odotukset eri tilanteissa selviytymisestä ja arvostamansa asiat ovat oppimisen ytimessä. Kolmas keskeinen oppimisteoria on Nichollsin, Dweckin ja Pintrichin kehittänyt tavoiteorientaatioteoria. Teorian mukaan yksilöä voi motivoida tehtäväsuuntautuneisuus tai minäsuuntautuneisuus. Tehtäväsuuntautuneen oppijan kiinnostuksen kohteisiin kuuluu itse tehtävä ja sen tekeminen. Minäsuuntautunut oppija on taas kiinnostunut siitä, että hän voi osoittaa olevansa parempi jossakin tehtävässä kuin muut. Tavoiteorientaatioteoriassa yhtenä näkökulmana on myös välttämissuuntautunut toimintatapa, jolla tarkoitetaan oppijan pelkoa siitä, että hän mahdollisesti epäonnistuu tehtävässä. (Nurmi & Salmela-Aro 2017.)

Opiskelijoilla on erilaisia tulkintoja ja toimintoja oppimistilanteissa. Tavoitteet vaihtelevat yksityiskohtaisesta ja konkreettisesta yleiseen ja abstraktiin. Yksityiskohtainen tavoite saattaa palvella lukuisia yleisiä tavoitteita tai jossa yhteen yleiseen tavoitteeseen liittyy monia yksittäisiä tavoitteita. Tällöin esimerkiksi halu tehdä jokin yksittäinen tehtävä oikein voi olla yhteydessä pyrkimykseen oppia kyseinen asia, mutta tehtävän teon motiivina voi olla myös esimerkiksi tavoite saada onnistuneesta suorituksesta imartelevaa palautetta. Tavoitteet ilmentävät tyypillisiä tapoja ohjautua suoritus- tai

oppimistilanteisiin eli pyrkii oppimaan ja ymmärtämään, saavuttaa mahdollisimman paljon hyviä arvosanoja, olla parempi kuin muut opiskelijat, välttää epäonnistumista ja välttää ylipäättään vaivannäköä. Näitä erilaisia suuntautumisia kutsutaan tavoiteorientaatioiksi ja ne viittaavat sellaisiin toistuvien kokemusten myötä yleistyneisiin käytänteisiin, jotka kuvaavat opiskelijan motivaatiota yleisesti, usein jopa itse opiskelun aiheesta tai yksittäisistä tilanteista riippumatta. Tavoiteorientaatioiden kautta opiskelija tulkitsee, kokee ja määrittää suhtautumisensa eri tilanteisiin. Tavoiteorientaatiot vaikuttavat myös opiskelijan tavoitteiden asetteluun ja kriteereihin, millä opiskelija saavutuksiaan arvioi. Tavoiteorientaatiot eivät siis niinkään mittaa motivaation määrää tai kuinka voimakkaasti opiskelija päämääriään tavoittelee, vaan kyse on ennemminkin laadusta eli pyrkimyksien sisällöistä. (Tuominen, Pulkka, Tapola & Niemivirta 2017.)0

2.3. Aiempi tutkimus tavoiteorientaatioista

Tavoiteorientaatiotutkimuksen historiassa on muotoiltu lukuisia erilaisia tavoiteorientaatioluokitteluja. Ne eroavat toisistaan ennen kaikkea tavoitteiden lukumäärän ja niiden perustelujen mukaan. Tutkimuksissa on perinteisesti jaoteltu opiskelijat kolmeen eri luokkaan orientaatiotyyppin mukaan. Muun muassa Dweckin (1986) mukaan opiskelijat, jotka toimivat oppimistilanteissa pääsääntöisesti oppimista ja tiedon hallintaa korostavalla tavalla lukeutuvat oppimisorientoituneiksi, kun taas suoritusorientoituneiksi luokitellaan opiskelijat, jotka korostavat opiskelutilanteissa suoriutumista ja saavuttamista korostavia opiskelukäytänteitä. Nicholls, Patashnick & Nolen (1985) mukaan välttämisorientoituneiksi luokitellaan opiskelijat, jotka ovat passiivisia oppimistoimintaa kohtaan ja välttelevät opiskeluun liittyviä tehtäviä. Tavoiteorientaatioita on eriytetty myöhemmissä tutkimuksissa edelleen ja käsitteitä on monenlaisia. Elliotin ja Harackiewiczin (1996) tutkimuksessa suoritustavoitteet on jaettu lähestymis- ja välttämisyryrkimyksiin. Suorituslähestymisorientaation omaava oppija pyrkii näyttäytymään kyvykkäänä ja menestymään suhteessa muihin. Suoritus-välttämisorientoitunut taas pyrkii välttämään epäonnistumisia ja julkista näyttöä kyvyttömyydestä. Tämän lisäksi Niemivirta (2002) on eriyttänyt oppimisorientaatiosta saavutusorientaation, joka ilmentää pyrkimystä saavuttaa hyviä arvosanoja ja menestyä opinnoissa ilman muihin opiskelijoihin vertaamista. Suurin osa tavoiteorientaatioita tarkasteltavista tutkimuksista on keskittynyt yksittäisten ulottuvuuksien

ja oppimiseen liittyvien tekijöiden yhteyksiin (Niemivirta, Pulkka, Tapola & Tuominen-Soini 2013).

Aiemmissä tutkimuksissa on tarkasteltu muun muassa tilannekohtaista motivaatiota, ja näiden tutkimusten mukaan voidaan olettaa, että eri tavoiteorientaatioprofiilit kasvattavat tietynkaltaisen tilannesidonnaisen motivaation ja toimintatapojen todennäköisyyttä (Niemivirta 2002). Kiinnostus (Hidi 2006) ja minäpystyvyys (Bandura 1977) ovat keskeisimmät tilannekohtaisen motivaation tekijät, jotka kuvaavat oppijan työskentelyn omaehtoisuutta, sitoutumisen tasoa sekä tehtävien suorittamisen onnistumista. Oppijan huoli omasta kyvykkyydestään ja tehtävän suorittamisen mahdollisesta epäonnistumisesta voi vaikuttaa opiskelun keskittymiseen ja muotoutua myös oppimisen esteeksi. (Niemivirta ym. 2013). Tämä huoli saattaa näkyä niin, että opiskelija saattaa vältellä tehtävän tekemistä tai keksii erilaisia selityksiä, joilla ennakoit mahdollista epäonnistumista. (Smith, Snyder & Perkins 1983).

Tilannekohtaisesta kiinnostuksesta on kyse, kun myönteinen tunnetila sitoo yksilön tarkkaavuuden, eli toisin sanoen kiinnostus syntyy yksilön ja tehtävän tai tilanteen vuorovaikutuksen tuloksena (Krapp 2007). Kiinnostus koetaan suhteessa tiettyyn sisältöön tai kohteeseen. Sillä on myös taipumus olla lyhytkestoista, eikä ole lainkaan tavatonta, että se muuttuisi ajan myötä (Ainley 2002). Toinen keskeinen toimintaa ohjaava tekijä tilannekohtaisessa motivaatiossa on minäpystyvyys. Banduran (1977) mukaan se kuvastaa oppijan luottamusta ja uskoa kykyynsä suorittaa tietty tehtävä tai toimia halutulla tavalla. Ihmisen toimintaa voi kuitenkin ohjata myös taipumus suojella itseään mahdollisilta negatiivisilta asioilta. Yhtenä keinona voi olla esimerkiksi niin sanottujen itseä vahingoittavien tai haittaavien strategioiden soveltaminen (Niemivirta ym. 2013). Opiskelija voi esimerkiksi valvoa tenttiä edeltävänä iltana myöhään ja käyttää sitä tekosyynä mahdolliselle epäonnistumiselle. Tällöin ihminen siis luo ennakoivasti haittaavia tekijöitä onnistuneelle suoritukselle kyvykkyyden ja suoritustason yhteyden häivyttämiseen (Jones & Bergman 1978).

Avoimen yliopiston opiskelijoiden orientaatioita ja heidän opinnoilleen antamia merkityksiä on aiemmin tutkittu elinikäisen oppimisen viitekehyksestä. Tuloksena on tunnistettu tutkintotavoitteiset, urasuuntautuneet, muutoshakuiset ja elämäntapaopiskelijat. Eri opiskelijatyyppejen erot näkyvät koulutusmotiivien ja elämäntilanteen kautta.

Tutkintotavoitteisille ja urasuuntautuneille opiskelijoille motivaation lähteenä toimivat välineelliset tavoitteet. Elämäntapaopiskelijoiden tärkein syy opiskelulle on oppiminen ja heille opiskelu on osa elämänhallintaa. Muutoshakuinen opiskelija etsii elämän suuntaa, opiskelee sivistyäkseen ja opiskelu näyttäytyy suorittamisena. (Rinne ym. 2003.) Avoimen yliopiston opiskelijoiden tavoiteorientaatioita ovat tutkineet myös Törmä ja Mäkinen (2012). Heidän tutkimuksessaan tarkasteltiin kasvatustieteiden opiskelijoiden antamia merkityksiä opiskelulle elämässä ja miten nämä merkitykset liittyivät opintoihin kiinnostumiseen. Tutkimustuloksien mukaan eri opiskeluorientaatioihin sisältyy tutkintotavoitteisuutta ja oppimisorientoitunutta opiskelutapaa.

2.4. Tavoiteorientaatiomallit

Tässä tutkimuksessa tavoiteorientaatiot jaotellaan Niemivirran (2002) viisiulotteisen mallin mukaan, jotka ovat oppimisorientaatio, saavutusorientaatio, suoritus-lähestymisorientaatio, suoritus-välttämisorientaatio ja välttämisorientaatio. Näitä tavoiteorientaatioita pidetään varsin relevantteina opiskelun kontekstissa ja ne kuvaavat oppimiseen ja suoritukseen liittyviä tavoitteita ja tuloksia (Niemivirta ym. 2013). Aiempien tutkimustulosten osalta voidaan todeta, että tavoiteorientaatioilla on yhteyksiä suoritukseen ja oppimistuloksiin. Tämän lisäksi oppimiseen liittyvät käsitykset ja uskomukset ovat yhteydessä tavoiteorientaatioihin. (Tuominen-Soini 2013.)

Oppimisorientaatiolla viitataan pyrkimykseen oppia uutta sekä kehittää itseään ja osaamistaan (Niemivirta ym. 2013). Suurin osa tavoiteorientaatiotutkimuksen kentästä on keskittynyt tarkastelemaan yksittäisten ulottuvuuksien yhteyttä erilaisiin oppimiseen liittyviin tekijöihin. Vahva minäkäsitys, hyvinvointi, yrittämisen korostaminen oppimisessa, kiinnostuksen mukaiset valinnat, oppimiseen liittyvät myönteiset emootiot sekä opetus ja oppimisympäristöä koskeva tyytyväisyys ovat myönteisiä tekijöitä, jotka ovat varsin selkeällä näytöllä osoitettu olevan yhteydessä oppimisorientaatioon. (ks. Kaplan & Maehr 1999; Pintrich 2000; Niemivirta ym. 2013.) Tämänkaltaisia yhteyksiä on havaittu myös saavutusorientaatiolla (Tuominen-Soini ym. 2008).

Saavutusorientaatiolla viitataan pyrkimykseen menestyä ja saada tuloksia esimerkiksi hyvien arvosanojen eli absoluuttisen menestymisen muodossa (Tuominen ym. 2017).

Tutkimustulokset suoritustavoitteisesta orientaatiosta kertovat, että sillä on yhteyksiä hyviin oppimistuloksiin ja myönteisiin oppimiskäytäntöihin, kuten vaivannäköön. Toisaalta suoritustavoitteisen orientaation on todettu olevan yhteydessä myös pintasuuntautuneeseen oppimiseen, epäonnistumisen pelkoon ja ahdistuneisuuteen. (Kaplan & Maehr 1999; Niemivirta 2002.)

Suoritus-lähestymisorientaatioon liittyvät havainnot ovat osittain kaksijakoiset niiden enustavan niin saavutuksista kumpuavaa ylpeyttä (Niemivirta ym. 2013; Pekrun, Elliot & Maier 2006) kuin ahdistuneisuuttakin (Daniels ym. 2008). Suoritus-lähestymisorientaatioissa korostuu oman suorituksen arviointi suhteessa muihin opiskelijoihin (Tuominen ym. 2017). Näiden havaintojen lisäksi suoritus-lähestymisorientaation kanssa on löydetty yhteyksiä opintosaavutuksiin sekä samalla myös epäonnistumisen pelkoon ja luovutusherkyyteen (Tuominen-Soini ym. 2008).

Suoritus-välttämisorientaatioissa korostuu sosiaalinen vertailu ja oman suorituksen arviointi suhteessa muihin opiskelijoihin, mutta tässä orientaatioissa onnistumisen sijaan tähdätään epäonnistumisen välttelyyn (Niemivirta ym. 2013; Tuominen ym. 2017). Suoritus-välttämisorientaation kanssa on löydetty oppimista haittaavia ja suoritusta heikentäviä tekijöitä. Näitä tekijöitä ovat muun muassa ahdistuneisuus, toivottomuus ja häpeän tunne. (Pekrun ym. 2006.) Epäonnistumisen pelolla, luovutusherkkyydellä ja heikommilla suorituksilla on havaittu olevan myös yhteyksiä suoritus-välttämisorientaatioon (Tuominen-Soini ym. 2008).

Välttämisorientaatiolla viitataan pyrkimykseen minimoida työmäärä ja välttää yleisestikin suoritustilanteita (Niemivirta ym. 2013). Välttämisorientaation on todettu olevan yhteydessä heikkoon koulumenestykseen ja alhaiseen kiinnostukseen. (Nicholls ym. 1985; Niemivirta 2002) Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu myös, että riittämättömyyden tunne ja kyynisyys ovat läsnä välttämisorientaatioissa (Niemivirta 2002; Tapola & Niemivirta 2008; Tuominen-Soini ym. 2008; Tuominen-Soini, Salmela-Aro & Niemivirta 2011).

Vaikkakin tavoiteorientaatioita on luokiteltu runsaasti, ne eivät kuitenkaan ole toisistaan riippumattomia tai toisensa poissulkevia, vaan painotukset ovat vain erilaisia eri oppijoilla. Oppijalla voi siis olla samanaikaisesti monenlaisia tavoitteita ja tästä syystä

olennaisinta onkin, mikä tai mitkä orientaatiot korostuvat. (Niemivirta 2004; Pintrich 2000.) Tämä viittaa siihen, että erilaiset opiskelijaryhmät ovat tunnistettavissa ja joiden jäsenet ovat tavoitteidensa suhteen samankaltaisia (Niemivirta 2013). Aiempien tutkimuksien mukaan eri ikäisten ja eri koulutusasteella toimivien tavoiteorientaatiota edustavien profiilien ryhmittelyissä on havaittu hyvinkin samankaltaisia tuloksia (ks. esim. Niemivirta 2002; Pulkka & Niemivirta 2013b; Tapola & Niemivirta 2008; Tuominen-Soini 2012; Tuominen-Soini ym. 2008, 2011). Tutkimuksissa on usein tunnistettu oppimistavoitteisia, suoriutumistavoitteisia ja välttelemisorientoituneiden ryhmiä sekä niin sanottu sitoutumattomien ryhmä eli ryhmä, jolla ei painotu mikään tavoiteorientaatio. Tutkimusaineistoista saattaa erottua suoriutumistavoitteisten suhteen myös jakautumista absoluuttista ja suhteellista menestystä painottaviin ryhmiin. Tämänkaltainen jakautuminen on tyypillisempää nuorilla ja nuorilla aikuisilla, joilla oppimisen ja suorittamisen erottelu on selkeämpää kuin lapsilla. (Niemivirta ym. 2013.)

3. Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Turun avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoiden tavoiteorientaatioita. Lisäksi halutaan tarkastella, onko taustamuuttujilla yhteyttä tavoiteorientaatioihin. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaisia tavoiteorientaatioita avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoilla on?
2. Mitkä taustamuuttujat ovat yhteydessä tavoiteorientaatioihin?

4. Tutkimuksen toteutus

4.1. Tutkimusjoukon kuvailu

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Turun avoimen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoille (n=129). Tutkittavien keski-ikä oli 36 vuotta ja keskihajonta 11,7. Tutkimusjoukosta miehiä oli 10,1% (n=13), naisia 88,4% (n=114) ja muita 1,6% (n=2). Tutkimusjoukosta 24%:lla (n=31) korkein suoritettu tutkinto oli ylioppilastutkinto tai lukion oppimäärä. Yhtä moni ilmoitti korkeimmaksi suorittamukseen tutkinnoksi ylemmän korkeakoulututkinnon yliopistossa. Ammattikorkeakoulututkinnon oli suorittanut 20,2 % (n=26) vastaajista. Ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon oli suorittanut 14,7 % (n=19). Korkeimmaksi tutkinnokseen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai yliopistossa alemman korkeakoulututkinnon ilmoittaneita oli tutkimuksessa 7,7% (n=10). Lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon oli suorittanut yksi vastaajista. Vastaajista yksi oli suorittanut tutkinnon ulkomailla ja viisi oli vastannut suorittaneensa opintotason tai jonkin muun tutkinnon. Tutkinto-opiskelijoina yliopistossa tai korkeakoulussa oli 18,4 % (n=24) vastaajista. Tutkimusjoukosta 24,8 % (n=32) kuvaili itseään päätoimiseksi opiskelijaksi ja 75,2 % (n=95) kuvaili itseään pikemminkin sivutoimiseksi opiskelijaksi. Tutkimusjoukosta 32,6 % (n=42) vastasi hakevansa opiskelemaan avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi yliopistoon, 38,8 % vastasi kieltävästi (n=50) ja 28,7 % (n=37) ei osannut sanoa.

4.2. Tiedonkeruumenetelmä

Aineisto kerättiin sähköisen kyselylomakkeen avulla, joka jaettiin avoimen yliopiston kasvatustieteiden moodle-alueilla. Opiskelijoiden tavoiteorientaatioita mitattiin Niemivirran (2002) kehittämän mittarin avulla. Mittarin käyttöön pyydettiin lupa tekijältä samoin kuin sen pienimuotoiseen modifiointiin. (M. Niemivirta sähköposti 9.12.2019). Kyselylomakkeen käyttöä perustellaan sillä, että sen validiteetti ja reliabiliteetti on todettu hyväksi aiemmissa tutkimuksissa (Niemivirta 2002, 2004; Niemivirta ym. 2013).

Kyselylomakkeen (liite 1) väittämät 16, 26 ja 32 mittaavat oppimisorientaatiota. Väittämät 13, 27 ja 31 saavutusorientaatiota, väittämät 7, 23 ja 28 suoritus-

lähestymisorientaatiota, väittämät 15, 19 ja 25 suoritus-välttämisorientaatiota, väittämät 17, 22 ja 30 välttämisorientaatiota. Muita mitattavia motivaationaalisia muuttujia olivat luovutusherkkyyys (12, 21, 24), epäonnistumisen pelko (14, 18, 34) ja opiskelun mielekkyys (20, 29, 33, kaikki käänteisiä). Tutkittavat vastasivat väittämiin 7-portaisella Likert-asteikolla (1 = ei pidä ollenkaan paikkaansa, 7 = pitää täysin paikkaansa).

4.3. Aineiston käsittely ja analyysi

Tilastollisissa analyyseissä käytettiin apuna Nummenmaan tilastollisten menetelmien oppikirjaa (Nummenmaa 2009). Tutkimusaineiston ollessa määrällinen se analysoitiin SPSS for Windows 26.0-ohjelmalla (IBM Corporation 2019). Ensin vastaajille lisättiin id-numerot, jotta aineiston käsittely oli jatkossa helpompaa. Opiskelun mielekkyyttä mittaavat muuttujat olivat käänteisiä ja tästä syystä niiden arvot käännettiin. Satunnaisesti puuttuva data korvattiin keskiarvokorvauksella, jotta esimerkiksi summamuuttujien luominen olisi mahdollista. Yksi vastaajista poistettiin, sillä hän oli vastannut alle puoliin tavoiteorientaatiota mittaavista väittämistä. Eri tavoiteorientaatiota mittaavista väittämistä muodostettiin orientaatiosummamuuttujat. Lisäksi summamuuttujat luotiin mittaamaan luovutusherkkyyttä, epäonnistumisen pelkoa ja opiskelun mielekkyyttä. Kaikkien summamuuttujien reliabiliteetti testattiin Cronbachin alfan avulla. Alla olevasta taulukosta (taulukko 1.) voidaan huomata, että kaikkien summamuuttujien reliabiliteetti on tarpeeksi hyvä, jotta niitä voidaan käyttää analyyseissa.

Taulukko 1. Summamuuttujien reliabiliteetit

Summamuuttuja	Cronbachin alfa
Oppimisorientaatio	,859
Saavutusorientaatio	,887
Suoritus-lähestymisorientaatio	,760
Suoritus-välttämisorientaatio	,855
Välttämisorientaatio	,738
Luovutusherkkyys	,821
Epäonnistumisen pelko	,788
Opiskelun mielekkyys	,657

Ennen varsinaisiin tutkimuskysymyksiin vastaamista haluttiin selvittää orientaatiotsummamuuttujien keskinäiset korrelaatiot, jotta saatiin tietää, onko orientaatioiden välillä yhteyksiä. Näiden korrelaatioiden avulla voidaan kuvailla aineistoa yleisesti, jotta siitä tehdyt tulkinnat olisi mahdollista nähdä laajemmassa kontekstissa. Myös summamuuttujien tunnusluvut selvitettiin, jotta saatiin yleiskuva siitä, miten tutkimusjoukko on vastannut orientaatiota selvittäviin väittämiin.

Tutkimukseen osallistuneet luokiteltiin tavoiteorientaatioryhmiin K-means klusterianalyysin avulla, jota ennen muuttujat standardoitiin tekemällä z-muunnos. Kategorisina muuttujina käytettiin orientaatiotsummamuuttujia. Aineistosta päädyttiin muodostamaan kolme klusteria, jotta tutkittavat jakautuisivat mahdollisimman tasaisesti ryhmiin. Kolmen klusterin avulla tavoiteorientaatioryhmät oli myös helppo nimetä ja tuloksia oli helpompi tulkita, kuin neljää tai viittä klusteria käyttämällä. Tunnuslukuja tarkastelemalla nimettiin jokainen tavoiteorientaatioryhmä. Nimeämisessä apuna käytettiin Niemivirran ym. (2013) aiempaa luokittelua (sitoutumattomat, menestys-, oppimis-, suoritus- ja välttämisorientoituneet). ANOVA-testin mukaan kaikki muuttujat vaikuttivat tilastollisesti merkitsevästi klustereiden muodostamiseen ($p < 0,05$). Tämän jälkeen varianssianalyysin avulla tarkasteltiin, erosivatko summamuuttujien keskiarvot eri klustereissa.

Tutkittavien iän ja orientaatiotsummamuuttujien yhteyttä testattiin korrelaatiokertoimen avulla. Lisäksi varianssianalyysin avulla haluttiin tarkastella, oliko iällä yhteyttä siihen, mihin tavoiteorientaatioryhmään tutkittava sijoittui. Sukupuolen yhteyttä testattiin orientaatioiden lisäksi luovutusherkkyyteen, epäonnistumisen pelkoon ja opiskelun

mielekkyyteen epäparametrisen Mann-Whitney U-testin avulla. U-testiä käytettiin siksi, että Levenen testi osoitti, että T-testin käyttö ei sovellu tutkimusaineistoon, sillä tutkimusjoukon sukupuoli jakautui epätasaisesti. Varianssianalyysin avulla selvitettiin, oliko tavoiteorientaatioryhmien välillä eroja luovutusherkkydessä, epäonnistumisen pelossa ja opiskelun mielekkyydessä.

Aiempiin tutkintoihin ja opiskeluun liittyvien taustamuuttujien yhteyttä orientaatiotuumamuuttujiin testattiin joko varianssianalyysin tai T-testin avulla riippuen kysymyksen muodosta. Jos T-testi ei ollut käyttökelpoinen, käytettiin sen epäparametrasta vastinetta eli Mann-Whitney U-testiä. Lisäksi ristiintaulukoinnin avulla testattiin poikkeavatko koulutustaustaan ja opiskeluun liittyvien taustamuuttujien jakaumat eri tavoiteorientaatioryhmissä.

5. Tulokset

5.1. Tavoiteorientaatiot

Varsinaisten tutkimuskysymysten lisäksi raportoidaan tutkimuksessa käytettyjen summamuuttujien keskiarvot, keskihajonnat, vinoudet ja huipukkuudet sekä summamuuttujien väliset korrelaatiot. Taulukosta 2 nähdään, että oppimisorientaatiotsummamuuttujan keskiarvo on suurin, ja suoritus-lähestymisorientaatio on saanut pienimmän keskiarvon.

Taulukko 2. Orientaatiotsummamuuttujien keskiarvot (ka), keskihajonnat (kh), vinoudet ja huipukkuudet

	ka	kh	vinous	huipukkuus
Oppimisorientaatio	6,03	,88	-,70	-,14
Saavutusorientaatio	5,37	1,07	-1,03	1,66
Suoritus-lähestymisorientaatio	3,33	1,33	,22	-,59
Suoritus-välttämisorientaatio	3,36	1,49	,28	-,63
Välttämisorientaatio	3,42	1,22	,36	-,55

N=129, (Likert-asteikko 1–7)

Alla olevasta taulukosta (taulukko 3) voidaan nähdä, että oppimisorientaatio korreloi positiivisesti saavutusorientaation ($r=.551$, $p=.000$) ja suoritus-lähestymisorientaation kanssa ($r=.227$, $p=.010$). Saavutusorientaatio taas korreloi positiivisesti suoritus-lähestymisorientaation kanssa ($r=.448$, $p=0,00$). Suoritus-lähestymisorientaation ja suoritus-välttämisorientaation välillä löydettiin myös positiivinen korrelaatio ($r=.414$, $p=0,00$). Välttämisorientaatio korreloi negatiivisesti oppimisorientaation ($r=-,506$, $p=0,00$), saavutusorientaation ($r=-,506$, $p=0,00$) ja suoritus-lähestymisorientaation kanssa ($r=-,183$, $p=0,00$).

Taulukko 3. Orientaatiotsummamuuttujien keskinäiset korrelaatiot

	Oppimis- orientaatio	Saavutus- orientaatio	Suoritus-lähestymis- orientaatio	Suoritus-välttämisen orientaatio
Saavutusorientaatio	,551**			
Suoritus-lähestymis- orientaatio	,227**	,448**		
Suoritus-välttämisen- orientaatio	-,038	,140	,414**	
Välttämisorientaatio	-,325**	-,506**	-,183*	,126

** = $p < 0,01$

* = $p < 0,05$

5.2. Tavoiteorientaatioprofiilit

Tutkittavat luokiteltiin kolmeen tavoiteorientaatioprofiiliin klusterianalyysin avulla (taulukko 4.). Tämän jälkeen kategorisina muuttujina käytettiin orientaatiotsummamuuttujia. Ensimmäiseen ja suurimpaan klusteriin sijoittui 53 opiskelijaa (41% tutkittavista) ja se nimettiin oppimisorientoituneiden opiskelijoiden ryhmäksi. Tähän klusteriin sijoittui opiskelijoita, joilla korostuu oppimis- ja saavutusorientaatiot ja joiden välttämisorientaation keskiarvo on matala. Toiseksi suurin klusteri nimettiin menestysorientoituneiden opiskelijoiden klusteriksi ja siihen sijoittui 43 opiskelijaa (33,3% tutkittavista). Tässä ryhmässä eniten korostuivat oppimisorientaatio ja saavutusorientaatio, mutta myös suorituslähestymis- ja suoritus-välttämisorientaatiot. Kolmanteen klusteriin sijoittui 33 tutkittavaa (25,6% tutkittavista) ja se nimettiin välttämisorientoituneiden opiskelijoiden ryhmäksi, sillä tämä ryhmä erottui muista korkeimmalla välttämisorientaation keskiarvolla.

Taulukko 4. Tavoiteorientaatioryhmien väliset erot tavoiteorientaatioissa

Summamuuttuja	Oppimisorien- toituneet (n=53)		Menestysorien- toituneet (n=43)		Välttämisorien- toituneet (n=33)		F	p
	ka	kh	ka	kh	ka	kh		
Oppimisorientaatio	6,5	,64	6,1	,66	5,1	,80	40,89	<.001
Saavutusorientaatio	5,8	,57	5,8	,71	4,0	1,0	68,61	<.001
Suoritus-lähestymis- orientaatio	3,0	,92	4,6	1,0	2,3	1,0	55,15	<.001
Suoritus-välttämis- orientaatio	2,6	1,0	4,7	1,0	2,9	1,3	45,15	<.001
Välttämisorientaatio	2,8	1,0	3,4	1,0	4,4	1,1	25,77	<.001

N=129

5.3. Tavoiteorientaatioiden yhteys taustamuuttujiin

Iällä ei löydetty tilastollisesti merkitseviä korrelaatiota minkään orientaatiiosummamuuttujan kanssa. Varianssianalyysin avulla ei myöskään löydetty tilastollisesti merkitsevää yhteyttä iän ja orientaatioryhmään sijoittumisen välillä. Tulosten perusteella voidaan päätellä, että iällä ei ole tässä tutkimusjoukossa yhteyttä yksilön orientaatiosuuntautumiseen. U-testin avulla selvitettiin, oliko sukupuolella yhteyttä opiskelijoiden luovutusherkkyyteen, epäonnistumisen pelkoon tai opiskelun mielekkyyteen. Tulosten mukaan sukupuolella ei ole yhteyttä luovutusherkkyyteen ($U=662.500$, $p=,531$), epäonnistumisen pelkoon ($U=723.500$, $p=,889$) eikä opiskelun mielekkyyteen ($U=664.500$, $p=,531$). Varianssianalyysin avulla löydettiin tilastollisesti merkitsevä yhteys orientaatioryhmään sijoittumisen ja epäonnistumisen pelon välillä ($F_{2,126}=10.17$, $p=.000$). Luovutusherkkydellä ja opiskelun mielekkyydellä ei taas löydetty yhteyttä sen kanssa, mihin orientaatioryhmään opiskelija sijoittuu. Menestymisorientoituneiden ryhmään sijoittuneilla epäonnistumisen pelko oli korkein ($ka=4.09$, $kh=1.37$) ja oppimisorientoituneilla epäonnistumisen pelko oli matalin ($ka=2.97$, $kh=1.17$).

Varianssianalyysin avulla ei löydetty yhteyttä orientaatiiosummamuuttujien ja korkeimman suoritettua tutkinnon välillä. Orientaatiiosummamuuttujien kanssa ei löydetty yhteyttä siihen, onko tutkittava tutkinto-opiskelijana jossain korkeakoulussa vai ei, eikä myöskään

siihen, onko tutkittava hakemassa avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi. Myöskään sillä, onko tutkittava päätoiminen vai sivutoiminen opiskelija, ei ollut U-testin mukaan tilastollisesti merkitsevää yhteyttä orientaatiotestien kanssa. Kyselylomakkeella tiedusteltiin myös tutkittavien tärkeintä syytä kasvatustieteiden opiskelulle avoimessa yliopistossa. Orientaatiotestien ja opiskeluyhteyksien välillä ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Vahvin yhteys havaittiin saavutusorientaation ja opiskelun syyn välillä ($F_{3,12} = 3.44, p = .019$). Koulutaustaan ja opiskeluun liittyvien taustamuuttujien yhteyttä testattiin vielä ristiintaulukoinnin avulla siihen, mihin tavoiteorientaatioryhmään opiskelija sijoittuu. Ristiintaulukoinnin avulla ei löydetty tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Yksi suuntaa antava havainto oli kuitenkin se että, välttämisorientoituneiden ryhmästä suurin osa (51,5 % $n=17$) ei ollut hakemassa avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi.

6. Pohdinta

6.1. Tulosten pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää avoimen yliopiston opiskelijoiden tavoiteorientaatioita ja mitkä taustamuuttajat ovat yhteydessä niihin. Tutkimuksessa selvitettiin käytettyjen summamuuttujien keskiarvot, keskihajonnat, vinoudet ja huipukkuudet sekä summamuuttujien väliset korrelaatiot. Tutkimusmenetelmät mahdollistivat erilaisten tavoiteorientaatioprofiilien tunnistamisen. Aineiston osalta sopivimmaksi ratkaisuksi muodostui kolmen eri tavoiteorientaatioprofiilin valinta. Profiilit nimettiin oppimis-, menestys- ja välttämisorientoituneiksi.

Oppimisorientoituneiden ryhmä oli suurin kolmesta muodostetusta tavoiteorientaatioprofiilista. Tässä ryhmässä korostui muista orientaatioista oppimisorientaatio ja saavutusorientaatio, joka viittaa siihen, että oppimisorientoituneet opiskelijat opiskelevat oppiakseen uusia asioita ja heillä on myös pyrkimyksenä oppia mahdollisimman paljon. Tähän ryhmään kuuluvilla on tärkeää menestyä opinnoissa hyvin, ja he pitävät myös hyviä arvosanoja tärkeinä. Samankaltainen oppimisorientoituneiden profiili on löytynyt yläkoulu- ja lukioikäisten opiskelijoiden (Tuominen-Soini ym. 2008, 2011), vanhempien kansanopisto-opiskelijoiden keskuudesta (Niemivirta ym. 2013) kuin myös maanpuolustuskorkeakoulussa opiskelevien joukosta (Pulkka & Niemivirta 2013a).

Menestysorientoituneiden ryhmään sijoittui toiseksi eniten opiskelijoita ja tässä ryhmässä oppimisorientaatio kuin saavutusorientaatiokin olivat samalla tasolla kuin oppimisorientoituneilla. Tässä ryhmässä korostui selkeästi muihin ryhmiin verrattuna suorituslähestymisorientaatio ja suoritusvälttämisorientaatio. Ryhmään kuuluville näyttäisi olevan tärkeää menestyä opinnoissa paremmin kuin muut ja vältellä tilanteita, joissa he saattavat epäonnistua tai vaikuttaisivat muiden silmissä kyvyttömiltä. Menestysorientoituneille on tärkeää myös näyttäytyä muiden silmissä kyvykkäiltä, ja he voivat tuntea saavuttaneensa tavoitteensa, kun ovat saaneet parempia tuloksia kuin muut opiskelijat. Tämä suhteellisen menestymisen tärkeys menestymisorientoituneille saattaa luoda ylimääräisiä paineita opiskeluun. Tätä kuvausta menestysorientoituneista tukee tutkimuksessa saatu tulos, että menestymisorientoituneiden epäonnistumisen pelko näyttäytyi korkeimpana verrattaessa

eri tavoiteorientaatioprofiileja. Samankaltainen profiili tunnistettiin myös kansanopisto-opiskelijoiden tavoiteorientaatioita tutkivassa tutkimuksessa (Niemivirta ym. 2013).

Välttämisorientoituneiden ryhmä oli pienin ja ryhmässä korostui välttämisorientaatio. Muihin ryhmiin verrattuna välttämisorientoituneiden joukossa oppimis- ja saavutusorientaatiot olivat alhaiset. Samankaltainen profiili on tunnistettavissa niin ikään kansanopisto-opiskelijoiden tavoiteorientaatioita tutkivassa tutkimuksessa (Niemivirta ym. 2013). Tavoiteorientaatiot eivät kuitenkaan ole toisistaan riippumattomia tai toisensa poissulkevia (Niemivirta 2017), joten tuloksien suhteen emme kuitenkaan voi tehdä johtopäätöksiä, etteivätkö välttämisorientoituneet voisi kuitenkin olla motivoituneita ja oppimishaluisia opiskeluissaan. Saattaa olla, että välttämisorientoituneille opiskelutehtävät ovat esimerkiksi liian helppoja tai heillä on kuormitetusti tehtäviä muilla elämänosa-alueilla ja tästä syystä he pyrkivät minimoimaan työmääräänsä opiskeluissaan.

Summamuuttujien keskiarvojen, etenkin oppimisorientaatiotsummamuuttujan ollessa keskiarvoltaan tutkimuksessa suurin, voidaan päätellä, että luultavasti tutkimusjoukon keskuudessa oppimisorientaatio olisi voimakkain tavoiteorientaatiotyyppi. Suorituslähestymisorientaatio oli summamuuttujien keskiarvoissa mitattuna alhaisin ja tämä voisi tukea päätelmää, että tutkittavien joukossa suhteellisella menestyksellä on pienin painoarvo opiskelussa.

Tulokset osoittivat oppimisorientaation korreloivan positiivisesti sekä saavutusorientaation että suorituslähestymisorientaation kanssa ja negatiivisesti välttämisorientaation kanssa. Samanlaisia yhteyksiä on havaittu myös aiemmissa tutkimuksissa (Niemivirta 2002; Niemivirta ym. 2013). Tämän tutkimuksen kanssa samanlaisia tuloksia on löydetty myös saavutusorientaation positiivisesta korrelaatiosta suorituslähestymisorientaation ja välttämisorientaation negatiivisesta korrelaatiosta (Niemivirta ym. 2013; Tuominen-Soini ym. 2008,2011). Suorituslähestymisorientaation ja suoritusvälttämisorientaation välillä löydettiin myös positiivinen korrelaatio ja tästäkin tuloksesta on viitteitä aiemmissa tutkimuksissa (Niemivirta ym. 2013; Tuominen-Soini ym. 2008,2011). Ainoa summamuuttujien korrelaatiosta kertova tulos, joka poikkesi aiempaan tutkimukseen, oli se, että tässä tutkimuksessa välttämisorientaatio korreloi negatiivisesti suorituslähestymisorientaation kanssa, kun aiemmassa tutkimuksessa korrelaatio oli näiden muuttujien välillä positiivinen (Niemivirta ym. 2013). Näiden korrelaatioiden avulla aineisto on

mahdollista nähdä laajemmassa kontekstissa ja onkin luontevaa ajatella, että oppimis-orientoitunut on oppiessaan samalla kiinnostunut hyvistä arvosanoista tai menestysorientoituneelle on tärkeää niin ikään saavuttaa hyviä arvosanoja, mutta myös näyttäytyä kyvykkäänä muiden silmin.

Tavoiteorientaatioiden ja taustamuuttujien kanssa ei löydetty yhteyksiä. Tämä voi johtua osaltaan muuan muassa, siitä, että tavoiteorientaatioita kysyttiin laajalla asteikolla (Likertin asteikko 1-7) ja suuremmalla vastausmäärällä datasta olisi voinut löytyä yhteyksiä. Toisaalta tässä tutkimuksessa kohderyhmä on saattanut olla oppimisen ja motivaation suhteen niin homogeeninen, ettei yhteyksiä tulisi isommalla vastausmäärälläkään. Sukupuolella ei löydetty yhteyttä orientaatiosummamuuttujiin, mutta tähän saattaa vaikuttaa se, että tutkimusjoukon sukupuolijakauma oli jakautunut melko epätasaisesti. Muita taustamuuttujia, joita tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, olivat ikä, korkein tutkinto, tavoitteleekeko opiskelija tutkinto-opiskelijaksi vai ei, hakeeko opiskelija korkeakouluun vai ei, tunteekeko opiskelija itsensä päätoimiseksi vai sivutoimiseksi opiskelijaksi, tavoitteiden asettelu ja mikä on opiskelijan tärkein syy opiskelulle neljän eri väittämän joukosta. Näillä taustamuuttujilla ei ollut tämän tutkimuksen mukaan tilastollisesti merkitsevää yhteyttä eri tavoiteorientaatioihin. Suuntaa antava mielenkiintoinen havainto oli kuitenkin se, että välttämisorientoituneiden ryhmästä suurin osa ei ollut hakemassa avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi. Suuntaa antava havainto oli myös se, että orientaatiotyypin ja taustamuuttujien vahvin yhteys löydettiin saavutusorientaation ja opiskelun syyn väliltä.

6.2. Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa käytetty mittari oli aikaisemmin käytetty, validi ja siten sen avulla oli mahdollista kerätä luotettava aineisto. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka julkaistiin eri moodle-alueilla avoimen yliopiston kasvatustieteiden perus- ja aineopintojen opintoalueilla. Satunnaisesti puuttuvaa dataa oli vähän, joten sen korvaaminen ei vaikuttanut merkittävästi tuloksiin. Vastausprosentin määrittämistä ei pystytty luotettavasti laskemaan, koska opiskelijamääristä ei ollut tarkkaa tietoa tämän tutkimuksen aineistonkeruujalta. Tavoiteorientaatiota mittaavista väittämistä muodostettiin

orientaatiotsummamuuttujat ja ne testattiin Cronbachin alfan avulla. Kaikkien summa-
muuttujien reliabiliteetti oli tarpeeksi, joten ne olivat valideja aineiston analysointiin.

Tutkimustulosten luotettavuutta on kuitenkin syytä tarkastella aina kriittisesti. Kertaluon-
toisen kyselyn tuloksista on sangen kyseenalaista tehdä vahvoja johtopäätöksiä ihmisen
motivaatiotekijöistä. Kyselyyn vastatessa voi olla, että opiskelija kokee vaikkapa alhaista
kiinnostusta opintoihinsa kiireisen työarjen ympärillä tai kokee muutoin opiskelutyön ras-
kaampana kuin se yleisesti ottaen on ja tämä voi näkyä tuloksissa. Ei voida tietää vaikut-
taako vastaushetken tilanne esimerkiksi mieliala vastauksiin. Tutkimusjoukosta muodos-
tui kuitenkin kolme eri tavoiteorientaatioprofiilia, joita olivat oppimis-, menestys- ja vält-
tämisorientoituneet. Tätä tutkimustulosta voidaan pitää luotettavana, koska samankaltai-
sia tavoiteorientaatioprofiileita on tunnistettu avoimen yliopiston opiskelijoihin kohdis-
tuvissa aikaisemmissa tutkimuksissa (Rinne ym. 2003; Törmä & Mäkinen 2012) kuin
monissa muissakin tavoiteorientaatiota mittaavissa tutkimuksissa (ks. esim. Niemivirta
2002; Pulkka & Niemivirta 2013b; Tapola & Niemivirta 2008; Tuominen-Soini 2012;
Tuominen-Soini ym. 2008, 2011).

6.3. Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimustulosten yleistettävyyden mahdollistamiseksi olisi syytä tutkia avoimen yliopis-
ton opiskelijoita myös muilla tutkimusmenetelmillä ja toisaalta tutkimusjoukon kokoa
olisi syytä kasvattaa yleistettävämpien johtopäätösten tekemiseen. Motivaatio ja tavoite-
orientaatiot ovat ilmiöinä niin monimutkaisia, että laadullisen tutkimuksen avulla olisi
mahdollista saada erityyppistä ja syvempää tietoa ilmiöistä. Laadullisella tutkimuksella
voisi saada mahdollisesti yksityiskohtaisempia tuloksia, siitä millä tavoin eri tavoiteo-
rientaatiot näkyvät opiskelijoiden opiskelutavoissa. Osa tutkijoista pitää tavoiteorientaa-
tioita luonteeltaan yksilöllisinä taipumuksina ja tästä syystä melko pysyvinä, kun taas toi-
silla tutkijoilla tavoiteorientaatiot ovat olleet tarkastelun kohteena tilannekohtaisten
muuttujien muodossa (Tuominen-Soini 2013). Tästä syystä olisi mielenkiintoista tutkia
samaa ilmiötä pitkäaikaistutkimuksen avulla. Jatkotutkimuksen kannalta olisi kiintoisaa tar-
kastella esimerkiksi kuinka pysyviä tavoiteorientaatiot ovat. Fryerin ja Elliotin (2007)
tutkimuksessa on nähty, että tavoiteorientaatiot ovat jossain määrin pysyviä, vaikkakin
niissä tapahtuu myös muutosta ajan kuluessa. Jatkotutkimusehdotuksena voisi olla myös

opiskelutaitojen, itsearvioinnin tai vaikkapa pystyvyysuskon yhteydet tavoiteorientaatioihin. Tässä tutkimuksessa löydettiin muutamia mielenkiintoisia havaintoja taustatekijöiden yhteyksistä tavoiteorientaatioihin, mutta vain yhdellä taustamuuttujalla oli tilastollisesti merkitsevä yhteys tavoiteorientaatioihin. Tästä syystä olisikin mielenkiintoista perehtyä tarkemmin ja laajemmin näiden yhteyksien tarkempaan tutkimiseen ja mahdollisten muiden tilastollisesti merkitsevien yhteyksien löytämiseen. Mielekästä tutkittavaa olisi myös tavoiteorientaatioiden yhteydet oppimistuloksiin ja millaiset opiskelukäsitykset vaikuttavat oppimiseen ja oppimistuloksiin. Näiden yhteyksien tutkimisella voitaisiin kehittää opetusta entisestään.

Lähteet

- Ainley, M. D. 2012. Students' interest and engagement in classroom activities. Teoksessa S. L. Christenson, A. L. Reschly & C. Wylie (toim.) Handbook of research on student engagement. New York: Springer, 283–302.
- Bandura, A. 1977. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review* 84 (2), 191–215.
- Daniels, L. M., Haynes, T. L., Stupnisky, R. H., Perry, R. P., Newall, N. E. & Pekrun, R. 2008. Individual differences in achievement goals: A longitudinal study of cognitive, emotional, and achievement outcomes. *Contemporary Educational Psychology* 33 (4), 584–608.
- Dweck, C. S. 1986. Motivational processes affecting learning. *American Psychologist* 41 (10), 1040-1048.
- Elliot, A. J. & Harackiewicz, J. M. 1996. Approach and avoidance achievement goals and intrinsic motivation: A mediational analysis. *Journal of Personality and Social Psychology* 70 (3), 461–475.
- Fryer, J. W. & Elliot, A. J. 2007. Stability and change in achievement goals. *Journal of Educational Psychology* 99 (4), 700–714.
- Hidi, S. 2006. Interest: A unique motivational variable. *Educational Research Review* 1, 69–82.
- IBM Corporation. 2019. IBM SPSS Statistics for Windows, version 26.0. Armonk, New York, IBM Corp.
- Kaplan, A. & Maehr, M. L. 1999. Achievement goals and student well-being. *Contemporary Educational Psychology* 24 (4), 330–358.

- Krapp, A. 2007. An educational-psychological conceptualization of interest. *International Journal for Vocational and Educational Guidance* 7 (1), 5–21.
- Nicholls, J. G., Patashnick, M. & Nolen, S. B. 1985. Adolescents' theories of education. *Journal of Educational Psychology* 77 (6), 683–692.
- Niemivirta, M. 2002. Motivation and performance in context: The influence of goal orientations and instructional setting on situational appraisals and task performance. *Psychologia*, 45, 250–270.
- Niemivirta, M. 2004. Habits of mind and academic endeavors: The correlates and consequences of achievement goal orientations. Research report 196. University of Helsinki, Department of Education.
- Niemivirta, M., Pulkka, A-T., Tapola, A., Tuominen-Soini, H. 2013. Tavoiteorientaatio-profiilit ja niiden yhteys tilannekohtaiseen motivaatioon ja päättelytehtävässä suoriutumiseen. *Kasvatus* 44 (5), 533–547.
- Nummenmaa, L. 2009. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. 1. p., uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- Nurmi, J-E., & Salmela-Aro, K. 2017. Johdanto. Teoksessa. K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.) 2017. Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet. 3., täysin uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 9–15.
- Pekrun, R., Elliot, A. J. & Maier, M. A. 2006. Achievement goals and discrete achievement emotions: A theoretical model and prospective test. *Journal of Educational Psychology* 98 (3), 583–597.
- Pintrich, P. R. 2000. Multiple goals, multiple pathways: The role of goal orientation in learning and achievement. *Journal of Educational Psychology* 92 (3), 544–555.

Pulkka, A.-T. & Niemivirta, M. 2013a. Adult students' achievement goal orientations and evaluations of the learning environment: a person-centred longitudinal analysis. *Educational Research and Evaluation*. [Online] 19 (4), 297–322. [online]. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13803611.2013.767741>.

Pulkka, A.-T. & Niemivirta, M. 2013b. Predictive relationships between adult students' achievement goal orientations, course evaluations, and performance. *International Journal of Educational Research* 61, 26–37.

Rinne, R., Jauhiainen, A., Tuomisto, H., Alho-Malmelin, M., Halttunen, N. & Lehtonen, K. 2003. Avoimen yliopiston opiskelija – kokovartalokuvasta eriytyneisiin muotokuvaan. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisu A:200. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos

Smith, T. W., Snyder, C. R. & Perkins, S. C. 1983. The self-serving function of hypochondriacal complaints: Physical symptoms as self-handicapping strategies. *Journal of Personality and Social Psychology* 44 (4), 787–797.

Tapola, A. & Niemivirta, M. 2008. The role of achievement goal orientations in students' perceptions of and preferences for classroom environment. *British Journal of Educational Psychology* 78 (8), 291–312.

Tuominen-Soini, H. 2013. Opiskelumotivaation ja hyvinvoinnin yhteydet sekä kehitys nuoruudessa. *Kasvatus* 44 (5), 555.

Tuominen-Soini, H. 2012. Student motivation and well-being: Achievement Goal Orientation Profiles, Temporal Stability, and Academic and Socio-Emotional Outcomes. Helsinki: University of Helsinki.

Tuominen, H., Pulkka, A.-T., Tapola, A., Niemivirta, M. 2017. Tavoiteorientaatiot, oppiminen ja hyvinvointi. Teoksessa K. Salmela-Aro & J.-E. Nurmi (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä. PS-Kustannus, 80–98.

Tuominen-Soini, H., Salmela-Aro, K. & Niemivirta, M. 2008. Achievement goal orientations and subjective wellbeing: A person-centered analysis. *Learning and Instruction* 18 (3), 251–266.

Tuominen-Soini, H., Salmela-Aro, K. & Niemivirta, M. 2011. Stability and change in achievement goal orientations: A person-centred approach. *Contemporary Educational Psychology* 36 (2), 82–100.

Törmä, S. & Mäkinen, S. 2012. Avoimen yliopiston opiskelijat opintojen merkityksiä rakentamassa ja opiskelutaitoja kehittämässä. Tampere University Press, 75–99.

<https://yle.fi/uutiset/3-11138026> (viitattu 24.1.2020)

Liitteet

Liite 1.

Avoimen yliopiston opiskelijoiden tavoiteorientaatiot -kyselylomake (Väittämät 11-34 Niemivirta 2002).

1. Ikä?

2. Sukupuoli?

Mies

Nainen

Muu

3. Korkein suorittamasi tutkinto

Ylioppilastutkinto tai lukion oppimäärä

Ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto

Kaksoistutkinto (ammatillinen tutkinto ja ylioppilastutkinto samanaikaisesti suoritettuna)

Ammattikorkeakoulututkinto

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Alempi korkeakoulututkinto yliopistosta

Ylempi korkeakoulututkinto yliopistosta

Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto

Ulkomainen tutkinto

Muu tutkinto (esim. opistoasteen tutkinto)

4. Oletko tällä hetkellä tutkinto-opiskelijana jossakin yliopistossa tai korkeakoulussa?

5. Oletko hakemassa avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi?

Kyllä

En

En osaa sanoa

6. Kumpi seuraavista kuvaa parhaiten tämänhetkistä opiskelutilannettasi?

Olen päätoiminen opiskelija

Olen sivutoiminen opiskelija

7. Mitä seuraavista vaihtoehdoista pidät tärkeimpänä syynä opiskelullesi?

Haluan tutkinto-opiskelijaksi

Opintojen sisällöt ovat mielenkiintoisia

Olen vaihtanut tai vaihtamassa alaa

Haluan edetä alallani vaativampiin työtehtäviin

8. Minulle tavoitteiden asettelu on tärkeää.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

9. Tunnen saavuttavani asettamani opiskelutavoitteet.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

10. Seuraan aktiivisesti tavoitteideni saavuttamista.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

11. Minulle tärkeä tavoite opinnoissani on menestyä paremmin kuin muut opiskelijat.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

12. Tunnen itseni erittäin epävarmaksi ja hermostuneeksi, kun minun pitäisi keskittyä johonkin vaativaan tai vaikeaan tehtävään.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaansa

13. Minulle tärkeä tavoite on menestyä opinnoissani hyvin.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

14. Opiskellessani olen usein huolissani siitä, etten ymmärrä tai tiedä oikeita vastauksia.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

15. Yritän välttää sellaisia tilanteita opinnoissani, joissa saatan vaikuttaa kyvyttömältä tai tyhmältä.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

16. Opiskelen oppiakseni uusia asioita.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

17. Olen erityisen tyytyväinen, jos minun ei tarvitse tehdä liikaa töitä opintojeni eteen.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

18. Opiskellessani olen usein huolissani siitä, että menestyn huonommin kuin muut opiskelijat.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

19. Yritän välttää tilanteita, joissa voi epäonnistua tai tehdä virheitä.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

20. Opiskelu on tylsää.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

21. Olen huomannut, että luovutan helposti, jos tehtävät opinnoissani ovat vaikeita.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

22. Yritän selvittää opinnoistani mahdollisimman vähällä työllä.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

23. Tunnen saavuttaneeni tavoitteeni silloin, kun saan parempia tuloksia tai arvosanoja kuin monet muut opiskelijat.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

24. Olen huomannut, että minun on hyvin vaikea keskittyä kunnolla, kun minun pitäisi työskennellä jonkin vaativan opiskelutehtävän parissa.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

25. Minulle on tärkeää, etten epäonnistu muiden opiskelijoiden edessä.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

26. Minulle tärkeä tavoite opinnoissani on oppia mahdollisimman paljon.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

27. Minulle on tärkeää, että saan hyviä arvosanoja.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

28. Minulle on tärkeää se, että muut pitävät minua kyvykkäänä ja osaavana.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

29. Opiskelusta ei mielestäni ole mitään hyötyä.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

30. Pyrin tekemään vain pakolliset opintoihini liittyvät asiat, enkä yhtään enempää.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

31. Tavoitteeni on menestyä opinnoissani hyvin.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

32. Minulle tärkeä tavoite opinnoissani on hankkia uutta tietoa.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

33. Mielestäni opiskelu on ajanhukkaa.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa

34. Olen usein huolissani siitä, että epäonnistun tenteissä.

1 2 3 4 5 6 7

1 = Ei pidä ollenkaan paikkaansa 7 = Pitää täysin paikkaa